

SN – 129

I Semester B.H.M./B.C.A. Examination, Nov./Dec. 2017
(Freshers and Repeaters) (CBCS) (2014-15 and Onwards)

LANGUAGE SANSKRIT – I

Meghadutam, Grammar and Comprehension

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

Instructions : 1) Answer in **Sanskrit/Kannada/English**.

2) Question Nos. I, V and VI should be answered in
Sanskrit only.

I. समीचीनम् उत्तरं चिनुत ।

(10×1=10)

ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ:

Select the correct answer :

1) मेघः कस्य दूतः अस्ति ?

अ) यक्षस्य   आ) इन्द्रस्य   इ) यमस्य   ई) यवनस्य

2) कालिदासः कस्मिन् अलङ्कारप्रयोगे प्रसिद्धः ?

अ) रूपक   आ) उत्प्रेक्षा   इ) उपमा   ई) अतिशयोक्तिः

3) कालिदासस्य जन्मभूमिः का इत्युच्यते ?

अ) उत्कलः   आ) वङ्गः   इ) कलिङ्गः   ई) उज्जयिनी

4) के चेतनाचेतनेषु प्रकृतिकृपणाः ?

अ) सुखार्ता   आ) दुःखार्ता   इ) कामार्ता   ई) चिन्तार्ता

5) यक्षेश्वराणां वसतिः का ?

अ) अलका   आ) कुन्तल   इ) केरल   ई) उत्कलः

6) कुबेरस्य सेवकः कः ?

अ) यक्षः   आ) मेघः   इ) इन्द्रः   ई) वरुणः

P.T.O.

7) प्रद्योतस्य प्रियदुहिता का ?

अ) इन्दुमती आ) वासवदत्ता इ) सीता ई) विनता

8) वत्सराजः कः ?

अ) उदयनः आ) महासेनः इ) सुनयनः ई) मदनः

9) नलगिरिः कस्य नाम ?

अ) अश्वस्य आ) सिंहस्य इ) गजस्य ई) शृगालस्य

10) कस्याः सरितः पयः चेतः इव प्रसन्नम् ?

अ) गङ्गायाः आ) गोदावर्याः इ) गण्डक्याः ई) गम्भीरायाः

II. द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत ।

(2×10=20)

ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:

Answer **any two** of the following :

1) कालिदासस्य देशकालकृतिजीवनमधिकृत्य प्रबन्धं लिखत ।

ಕಾಳಿದಾಸನ ದೇಶ, ಕಾಲ, ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಿರಿ.

Write an essay on place, life, date and works of Kalidasa.

2) मेघदूते विद्यमानानां पर्वतानां वर्णनं कुरुत ।

ಮೇಘದೂತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ.

Describe the mountains mentioned in Meghadutam.

3) मेघदूतोक्तरीत्या उज्जयिनी वर्णनं कुरुत ।

ಮೇಘದೂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

Describe Ujjaini as narrated in Meghadutam.

III. त्रयाणां श्लोकानाम् अनुवादं कृत्वा भावं विवृणुत ।

(3×4=12)

ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ವಿವರಿಸಿ:

Translate and explain **any three** of the following :

1) जातं वंशे भुवनविदिते पुष्करावर्तकानां

जानामि त्वां प्रकृतिपुरुषं कामरूपं मघोनः ।

तेनार्थित्वं त्वयि विधिवशाद्दूरबन्धुर्गतोऽहं

याञ्चा मोघा वरमधिगुणे ना धमे लब्धकामाः ॥

- 2) मन्दं मन्दं नुदति पवनश्चानुकूलो यथा त्वां
वामश्चायं नदति मधुरं चातकस्ते सगन्धः ।
गर्भाधान क्षणसरिचयान्नूमाबद्धमालाः
सेविष्यन्ते नयनसुभगं खे भवन्तं बालाकाः ॥
- 3) नीपं दृष्ट्वा हरितकपिशं केसरैर्धरूढैः
आविर्भूतप्रथममुकुलाः कन्दलीश्चानुकच्छम् ।
जग्धवारण्येष्यधिकसुरभिं गन्धमाघ्राय चोर्व्याः
सारङ्गास्ते जललवमुचः सूचयिष्यन्ति मार्गम् ॥
- 4) वक्रः पन्था यदपि भवतः प्रस्थितस्योत्तराशां
सौधोत्सङ्गप्रणयविमुखो मा स्म भूरुज्जयिन्याः ।
विद्युद्दामस्फुरितचकितैस्तत्र पौराङ्गनानां
लोलापाङ्गैर्यदि न रमसे लोचनैर्वञ्चितोऽसि ॥
- 5) जालोद्गीर्णैरूपचितवपुः केशसंस्कारधूपैः
बन्धुप्रीत्याभवनशिखिभिर्दत्तनृत्योपहारः ।
हर्म्येष्वस्याः कुसुमसुरभिष्वध्वखेदं नयेथाः
लक्ष्मीं पश्यंल्ललितवनितापादरागाङ्गितेषु ॥

IV. द्वयोः ससन्दर्भं विवृणुत ।

(2×4=8)

ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಸಹಿತವಿವರಿಸಿ:

Annotate any two of the following :

- 1) स्निग्धच्छायातरुषु वसतिं चक्रे रामगिर्याश्रमेषु ।
- 2) प्रीतः प्रीतिप्रमुखवचनं स्वागतं व्याजहार ।
- 3) शेषैः पुण्यैः हतमिव दिवः कान्तिमत्खण्डमेकम् ।
- 4) इत्यागन्तून्बन्धून्मयति जनो यत्र बन्धूनभिज्ञः ॥

V. संस्कृतभाषया उत्तराणि लिखत ।

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

Answer in Sanskrit :

a) पञ्चानां लिङ्गविभक्ति वचनानि लिखत ।

(5×1=5)

1) अनिलः	2) महीम्
3) अहम्	4) तोयम्
5) पन्थाः	6) अवन्तीम्
7) तेजः	8) शूलिनः

b) पञ्चानां लकारपुरुषवचनानि लिखत ।

(5×1=5)

1) करोतु	2) नुदति
3) अभवम्	4) चक्रे
5) अनुसर	6) जानामि
7) ययाचे	8) अनुसरन्ति ।

VI. इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

(5×2=10)

पाटलीपुत्रनगरे लीलालयो नाम भूपालः प्रतिवसति स्म । स एकदा आत्मनः प्रतिकृतिं निर्मातुकामः सिन्धुं नाम चतुरं चित्रकारं आहूय आज्ञापयामास “भद्र, अस्ति मे वाञ्छा मम प्रतिकृतिं निर्मापयितुम्, तदनुष्ठीयतामादेशः” इति । चित्रकारस्तु चिन्तयामास ‘अनुल्लङ्घनीया एव प्रभोरादेशः । किन्तु काणोऽयं एकेन अक्षणा इति नास्त्येव अस्य प्रसादसम्भावना’ इति । तथापि चतुरः सः अवदत् ‘यथाज्ञापयति देवः’ इति । व्यतीतेषु कतिपयेषु दिवसेषु सः प्रतिकृतिं दर्शयित्वा अवदत् - “भोः राजन्, पश्य अस्यां आकृत्यां त्वं मृगयाव्यापृतः” इति । चित्रकारेण निमीलितं विकृतं तेन न लक्षितम् । तस्मात् प्रसन्नोऽसौ तं चित्रकारं प्रभूतेन धनेन सम्भावयामास ।

प्रश्ना :

- 1) लीलालयो नाम भूपतिः कुत्र आसीत् ?
- 2) सः चित्रकारं किमिति आज्ञापयामास ?
- 3) चित्रकारः किमिति चिन्तयामास ?
- 4) राज्ञा किं न लक्षितम् ?
- 5) प्रसन्नो राजा चित्रकारं केन सम्भावयामास ?